

دردگاه

اون بش کونده بر نشر اولنور علم وصنعت مجموعه سی

۲۰ کانون اول ۳۳۸

نومرو : ۴۱

ایکینجی سنه: دردنجی جلد

مەنبە

ياۋاشچە قالدېرىق
كېچەك پىردەسى
آي كۈلە ياپراق ياپراق
دۈكۈر ئىشەنسەن .

خۇيالار ، آقېن آقېن ،
دورغون فېكرمدن آفك .

چېكىرىن روزكارلار
دالغانقە سەزاق .
سەھلە يېڭى شى وار :
ئىزا وياپىلاقى . . .

خۇيالار ، آقېن آقېن ،
دورغون فېكرمدن آفك ،
بى راخت يېراقىك !

مانەكە اشيايك رېڭى
بىرېنە ئاش اولمش
وسىلرەك ئەنگى
سكۈتە قەردەش اولمش .

خۇيالار ، آقېن آقېن ،
دورغون فېكرمدن آفك ،
بى راخت يېراقىك :
قام اولومە ياقىن ! . .

على مەنناز

بىرە حق جايىك يېنە دىيەنە مايلاندى . سەيخەك ئاندىن
چىققىدىن سۈكۈمە سۈكۈمە يۈرۈرەن كەندى كەندى
مەنەيا بۈي تىكرار ايدىيورەن :
— اويەلە ايسە اولوم آدامى اولورم .

بۈيەنەنەنەنە ؟ اولوم آدامى اولمى نەنەنەنە ؟
اولوم آدامى اطرافتە اولوم ساچانەنە ؟ بۈيەنەنەنە
دۈغۈرەنەنە ، بۈيەنەنەنەنە اولمەكە محكوم اولانەنە
دەنەنەنەنە ؟ حق جايىس ، بۈيەنەنەنەنەنە دېگەنە ؟
بىراق زىماندىن بىر يۈيەنەنەنەنە يۈيەنەنەنەنە
مىدى ؟ بۈيەنەنەنەنە دۈكەنە ، ياقەسى ايشەنەنە
وۈستۈنە ، بۈيەنەنەنەنە كر ، بۈيەنەنەنەنەنە
نەنەنەنەنەنە ؟ نەنەنەنەنەنەنە بۈيەنەنەنەنە ؟ بىر آز
سۈكۈمە اوموزىنە نەنەنە بىر سەلەك يۈكەنەنەنە ؟ بىر
قاج زىماندىنەنە ، مەنەنەنەنەنەنەنە ، آغزىدىن

يەقۇب قەدرى

كەراتى قوناق

بىكى كەتابى

— ۋاە ، ۋاە ! دېمەك چوق يۈرۈلۈپۈرسەك ،
نەنەنەنەنەنەنە يۈرۈلۈپۈرسەك ! ۋاە حق ۋاە !
دېيۈردى . بىرەرە اولسون كۈزلى كۈزلىنە
اسابەت ايتەدى . سەيخەك كۈزلى سىيە كۈيەكەل
آلتىنە رەنگىنى و نظر دەنەنەنەنە قايىب ايتىش
كېي ايدىلر .

حق جايىس دېدىكە :

— چوق دەكەشەنەنە سەيخە آبالا !

سەيخە :

— سەنەنەنەنەنە بۈيۈمۈشەك !

دېدى . كەنج آدام قەلەك آغزىنە قەدار
كەلەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
قەدار اوزاق اولدېنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
بۈتون اوسىنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
چىكەنەنەنەنە ، بۈشەنەنەنەنە ، چىكەنەنەنەنە
— يالەنەنەنەنە بۈيۈمۈك دىكە ، اخىيارلامە بىلە ،
سەيخە آبالا ، دېدى . سەز چوق كەزەنەنە ، چوق
كۈردەنەنە . قەقۇ بىن چوق دۈشۈندەنە ، چوق
ايتەم . اوقادارە بۈتون فېكرل بۈتون حەسلر بىكە
شەيئە بۈيۈمۈشەك . سەز بۈيۈكەنەنەنەنەنەنە
نەنەنە ؟ ھەر طەرىفكەنەنەنەنەنەنە ، امل ، كەنجەك
فېشەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
يادەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
چىكەنەنەنە . قەقۇ ، بىن دۈشۈندەنەنەنەنە
نەك ، حەسلر بۈيۈمۈشەك تىكرار حەسلر ايتەنەنەنە
سەيخە آبالا ، بىزى پەشەنەنەنەنەنەنەنەنە ، كۈرۈپ
كۈرۈمەك دىكەنە ، سەزەن اول قاج كەيىشەنە
كەيتىدەنەنەنە . بۈيۈرەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
تەبەلەنەنەنەنە . قەقۇ رۈجەلەنەنەنەنەنە
بىيەنەنەنەنە . بۈيۈرەنەنەنەنەنەنەنەنە ، باشلەنەنە
سەسەكەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
ايتەلر . سەيخە آبالا ، سەزەن بۈيۈرەنەنەنەنەنە
سەيخە ، جەيى بىر قەقۇمە ايلە كۈلدى :

— اۋو ، دائىما فەلسفە ! سەن ھېچ بىر زىمان
حەيات آدامى اولامەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
زاۋاللى حق !

دېدى ، بۈيۈك اوزەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
كۈلۈمەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
— اويەلە ايسە اولوم آدامى اولورم .

حق جايىس بۈيۈمۈشەك دۈشۈنەنەنەنە ، بۈيۈ
سۈيەلەش اولمى ايتەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
نەيچەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
حق اوقادارە بۈيۈمۈشەك بۈيۈمۈشەك كەنج
آدامەك كەندىنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
دوللاشان و كۈنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
مەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە ، بۈيۈ
بۈيۈمۈشەك سۈزلىك ، بۈيۈمۈشەك دۈشۈنەنەنە ، بۈيۈ

... ثروت بىكەك اۋى بىكەك عەجاب . عادتە
اخىلەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
قارشى فەلە نەشەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
سەيخە حق جايىس كەندىنەنەنەنەنەنەنە
كۈرۈلەن بىر تەزەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
اوزامەنەنە ، آغىر و مەزەنەنەنەنەنەنە
آدامەك اوندە شەيئەنەنە قەدار ھېچ تەسادف ايتەنە
بىر بۈيۈكەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
كازى بىر سەيخە ائوۋى ايتەنەنەنەنەنەنە
و كۈيەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
ايدى . سەيخە بۈيۈكەنەنەنەنەنەنەنە
بىر طەرزەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
قەدار سەيخەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
ايتەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
حق جايىس ، سەيخەك آغزى و كۈزلى كەندىنەنە
كەي كەلدى ، بىزى كەنج فەز دۈشۈندەنەنە
سۈرۈمەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
زىيادە فەلەلەشەنەنەنەنەنەنەنەنەنە

حق جايىس ، سەيخەدە بىر شەيئە داھا دقت ايتەدى ،
وجودى ايتەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
اىكەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
اىكەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
بىر قەيەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
يۈردى . بۈيۈك ايتەنەنەنەنەنەنەنە
دايىنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
ياھەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
دېرەنەنە ، شەيئەدى « آبالا » ، « سەن » دېيە
قۈيۈشەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
باقىشەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
جەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
داھا سەيخە ، ايتەنەنەنەنەنەنەنە
دۈشۈيۈردى .

اۋا ، لاف اولسون دېيە سۈكۈك زىمانلەردە
باشلەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
شەيئە نەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
ناصل يۈرۈيۈر ؟ ناصل تەيەم ايدىيورەن ؟ سەتەرچە
ناصل بىر قەغۈشەنە ، كەيەنەنەنەنە
بۈيۈرەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
كۈرۈيۈر و زاۋاللى چوق اوقادار حەراتە
آكەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
بىر جەركەت بۈيۈردى .

حق جايىس حەياتى ايتەنەنەنەنەنە
اخىلەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنەنە
نظر دقتى كەندى اوزىنەنەنەنەنە
فەز آرا سەيخە ، عەقلى باشقەنەنەنە :
[۱] كەراتى قوناق : يەقۇب قەدرى بىك . ناشرى : دەركە
مجموعەسى . ۲۰ جلد بىر آرادە ۱۰ غۈرۈش .

مستجاب

۲

آی یوکه لسن ، یوکه لسن ،
کوکي خاره اندیرن
مور بولو ملری ده لسن !
کیجه رؤیامه کیرمن
رنکارله ایشله ندی صو .
آه بو سودا قوقوسی !..

صاجلرکی ، کوزمه ،
بورغون کوزمه دایا ،
مختیار کورونه لم
افقندن کولن آیه .

کولکلر بوکولور ،
دیگله : بابل کولور ،
ببل آغلاور : دیگله !

آی یوکه لسن ، یوکه لسن ...
پارلایان کوزلرکه
مهتابدن ده کوزمه لسیک !

علی ممتاز

آغزه دولاشان پک مبتدل و پک عوام فریانه برسوز ،
شیمدی ، اونک نظر ندی علوی بر بلاغت آییوردی ؛
حق جلیس آنجی ، شیمدی ، قاج زماندنبری خلقک :
« یاغازی ! یا شهید ! » دییه باغیریشلرینک معناسنی
آکلا یوردی . « یاغازی ، یا شهید ! » اوت ، کندیسی ده
بونلردن بری اواقی ایچین حاضر لایوردی . توکلی
بر از اول :

— اوله ایسه اولوم آدای اولورم !

دیمه مشدی ، بو بر جلی حقیقتدی . حق جلیس
شیمدین بر اولوم آدای ایدی .
بوساعته قادار عسکرلکک اولومه بر مناسیتی
هیچ خاطرینه کلمه مشدی ، کندی ، علی الماده
مرعج و یوروجی بر ایشه کیرمش و بر آتغاریه چاتمش
طن ایدیوردی . مکر بوایش نه مهیب و بو آتغاریه
نه علوی بر شیمش ! حق جلیس کیدیکی نفر اتوانک
ایچنده ایلیک دمه اولورق بر قهرمان غرورینی حس
ایتدی : « کوکسی قاپارمق :

— بن بر اولوم آدایم ، یا اولمه یا اولورمه

کید یورم ، دیدی .
مکر قدر اوکا نه لر حاضر لایورمش ده اوفر قنده
دکلی ، بوجومرد قنده قارشنی نه قادار ناککور ،
نه قادار کوچوکدی ! حیاتک هانکی غایبی بر جنبه
دوغری کیدیشدن داه یوکه کیدی ؟ باخوصمکه ،
اونک کیدمکی جنک ، جنک لکک بویوک بر جهان

جنکی ایدی . بویله بر جنبه . بر کوچوک ضابط
اولق ، او اسک اردولرک باشند بر سردار اولمقدن
داه مهابتی بر شیدی ، کنج نفر :
— بن بر اولوم آدایم .

دیدي وایلیک دمه اولورق شاعر حق جلیسه
قارشنی قابنده بر نفرت اوپاندی ، لوش بر اوداده
ساعتلرجه « قلودم ! » ک شمرلرینی انشاد ایدن و یاسرو
یومرو بر قلمله کیرلی بر کاغد اوستنده بر طاقم طویال
مهراغلر صیرالایان او جیلیر ، اوصولغون چوجوق
نه ایدی ؟ یوکنج عسکرک طوبوقلری دمیر چیویلی
چارقلرله طبرماغه حاضر لاندینی ، صارب ، یوکهک
ومهلک تپهک باندی ، بو صولغون بکزیلی چوجوگک
چیقمق ایسته دیک سرن و کولکلکی یوقوش نه عادی
بر یردی !

اوتپده آل باراغک چارینیشلری ، یوز بیک
کشیکک هایقیریشلری ، آتکک سوله نیشلری ، چلیک
سسارلی و قیویاجلی دومانلر واردی ، بو یوقوشده
ایسه بر قاجیشیل دفته دالندن ، براز صوشیر بلتیسندن
وملول رایصنزلندن باشقه نه واردی ؟ حق جلیس
کندی کندیته :

— اوه دوز دوزغ ، شیمدی به قادار یازدیم
یازیلری و بوتون کتا بلری یاقچم !

دیدي و بونی سولرکن غیر ارادی بر جوشله
مواده صالادینی آلدن بورنه خفیف بر قوقوکدی ،
بو ، سلیجهک آلدن اونک آله سیننه کوتلی بر
قوقوک بقیه سی ایدی . حق جلیس ایچینک تیره دیکنی
حس ایتدی و حالا بوقادار واهی شیرلک تأثیری
آلنده قالدینه شاشدی . بر طاقم یایمه طورلر ،
ساخته باقیشلر و جیری کولوشلره آوروبادن عودت
ایتمش سطحی و معطر بر مخلوقک آتسه ، دومانه
و کور بر قورشون یاغورینه دوغرو آغیر آغیر
ایلرلر بر آدام اوزرنده حالا حکم سوروشی پک
غیر طبیعی برشی ، عادتا بر عیب دکلی ایدی ! حق
جلیس کندی نفسته قارشنی ، سلیجه سی سومش اولمقدن
وبلکه حالا سومکده دوام ایتمکدن اوتانیوردی .
صاقین اوده طانیدینی بر چوق کنج لککی ، صاقین
اوده شو هوای جیل کی حیاته بالکسر آتیه سی مر بوطدی ،
وارانک بوتون او یوکهک هیجانلری ، صاقین ،
سلیجهک بر آز اولی طورلری ، باقیشلری و کولوشلری
کی بر طاقم دوزمه و یایمه شیردنی عبارتدی ؟ زیرا ،
دهمینکی قهرمانانه دوشونجه لره ، سلیجهک قوقوسی
دویار دویاز حس ایتدیک رعه شه ، بری برینک
تمامیله ضدی ایکی روحیه داللی . حق جلیس
کندی کندیته دییوردی : « یا اودوشونجه لره ،
یا بورشه دوغری ایدی . بجایه هانکی سنده صمیمی ! »
کنج آدام ، بوتون کون کندی بویله تحمیل
ایتدی ، فقط بر تورلو نه اولدینی آکلا یامادی .
قلی مظلم بر معما حانی آدی . اونک ایچین شه سز
اولان برشی وارسه ، اوده سلیجه سی سونهک ،
دنیاک بوتون بوش ، سطحی و شهنوای حظوظنه مغلوب

آینا

۲

بو آینا ، صدقلی محفظه منه
گومولش ، بر رؤیا خاطر لاییور :
کیم بیلیر قاج قیزک کوکل یاسنه
آشنا قلیله دالغین یاییور .

بر ایچلی نقاشک صنعتکار آل
بالی اوغراشمش چرچومه سیله :
شرقک چیکک کوزلو بیک بر کوزمه
چیرینیر اوستنده عشق هوسیه :

بو پارلاق رؤیاک ، پارلاق وایچه
رنکارله الهی چهره ل ایشله ،
شرقک کوزملاری یاده کلنجه ،
افق درینله شیر ، افق کیشله :

سوکلم بلیر درین خطله
اندانک ، که شوخ بوکولوشله ،
روحی اوقشارکن شن قانادلره
بازدن چهره کز بر کولوشله ..

... اوستنده صنعتکار آل دولاشان
بو آینا ییلاردن قاش یادکار ..
اوستنده ، روحلردن آرزولر یاقان
شرقک چیکک کوزلو سلطانلری وار ،

حسن راسم

[۱] برنجیسی « درگاه » ک ۳۲ بجی نسخه مندر .

اولمقدن باشقه برشی به دلالت ایتمکدیر ، زیرا .
سلیجه ، حظلرک اوزی ، محصله سی و تمثال ایدی ،
اونی اولوملره سوروکاین ، اونی علوی دیوانه لکر
بایدیران بویوک و دهرین بر عشق ایه سهومک بیل
قابل دکلیدی . بو آجی حقیقت ، اوکا ، کنج قیزی
شیشلیمه کی آیارتمانده زیارتندن صوکره تمامیله عیان
اولمشدی ...

بعقرب قمری

